

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-61>

Паур Ірина, кандидат історичних наук,
доцент Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка

Інформаційний потенціал поштових листівок при викладанні новітньої історії українського мистецтва

Ключові слова: українське мистецтво, друкована графіка, художня поштова листівка, В. Розвадовський, українське видавництво.

Iryna Paur, associate professor,
Kamyanets-Podilsky Ivan Ohienko National University

Postcards information potential in teaching the modern history of Ukrainian art

Abstract: The report highlights the information potential of artistic and postal cards as examples of printed graphics in teaching art disciplines, including History of Ukrainian Art. Information about publishing houses in the early 20th century, which printed artistic postcards, is being disclosed.

Key words: Ukrainian art, printed graphics, artistic postcard, V. Rozvadovskyi, Ukrainian publishing house.

Іконографія поштових листівок початку ХХ ст. репрезентує світове й українське образотворче мистецтво, знайомить з роботами відомих живописців, графіків, скульпторів, майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Кращі зразки різних видів українського образотворчого мистецтва ХV–ХІХ ст. представлені в серіях поштівок українських та іноземних видавців. Зокрема, на початку 1900-х рр. відомий громадський діяч і художник В. Розвадовський організовує масові видавання поштових листівок, із репродукціями кращих робіт Народних виставок картин, з метою виховання художнього смаку українського народу та збирання коштів для організації наступних виставок. Так, у 1902 р. з надруком «На користь народних виставок картин» була видана перша з них – «Русинка». Цього ж року вийшла друком листівка під назвою «Портрет Мирослави Давидяк». І. Репін для виставки в Кам'янці-Подільському подарував акварельний малюнок «Прометей» з дозволом репродукувати його для продажу на листівках. Загалом упродовж 1904–1909 рр. видано дев'ятнадцять серій листівок з репродукції картин Народних виставок, з яких дев'ять – за творами В. Розвадовського.

Найвідомішими українськими видавництвами художніх поштівки початку ХХ ст. були: «Час», «День», «Глобус», «Друкар», «Рассвет», «Квітка» (м. Київ), «Дністер» (м. Кам'янець-Подільський), «Русалка», «Українська хата» (м. Львів), «Журавлі» (м. Рогатин), «Сучасна штука» (м. Перемишль), «Українська книга» (м. Ужгород), Я. Оренштейна (м. Коломия). Серії якісно видрукованих листівок київського видавництва

Секція 2. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах.
Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

«Рассвет» знайомлять із творами А. Маневича, М. Пимоненка, Є. Вжеша, М. Холодовського, І. Генюка, М. Романовського та ін. Пейзаж у творчості відомого маляра Я. Пстрака репрезентований серією поштівок «Краєвиди Прикарпаття», яку видала 1913 р. у Львові «Русалка». Значна кількість малярських творів С. Васильківського репродукована у виданнях «Української хати» в Києві й П. Дятлова у Відні. Так, дванадцять тонових карток віденської серії 1918 р. пропонують чимало творів цього художника, які майже не трапляються в інших виданнях. Надзвичайно популярними в той час були тематичні добірки художніх листівок. Випускало їх відоме київське видавництво «День», активна діяльність якого припадає на 1908–1915 рр. У 1914 р. ним було видано три серії кольорових карток об'єднаних однією темою – «Київ у творах українських художників».

Отже, ілюстровані кореспондентські картки з репродукціями творів вітчизняних і зарубіжних художників, а також зі світлинами відомих і анонімних авторів мають вагомий іконографічний потенціал при викладанні новітньої історії українського мистецтва для студентів художніх спеціальностей.

